

**A KÁROLY RÓBERT ÁLTALÁNOS ISKOLA
KÖNYVTÁR-PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

A könyvtár szerepe a pedagógiai, tanulási tevékenységben

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 163.§ (1)

„Az iskolai könyvtár az iskola működéséhez, pedagógiai programjának megvalósításához, a neveléshez, tanításhoz, tanuláshoz szükséges dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését, a könyvtári rendszer szolgáltatásainak elérését és mindezek használatát, továbbá a könyvtárhasználati ismeretek oktatását biztosító, az intézmény könyvtár-pedagógiai tevékenységét koordináló szervezeti egység.”

Küldetésnyilatkozat

A könyvtár gyűjteményének tervszerű fejlesztésével, a forrásokhoz és információkhoz való hozzáférés biztosításával és könyvtár-pedagógiai munkája által segíti a nevelő – oktató munkát, az intézmény Helyi pedagógiai programjában kitűzött célok eredményes megvalósulását:

a hatékony, önálló tanulást, a kognitív kompetenciák fejlesztését, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a tanulók egyéni fejlettségéhez optimálisan alkalmazkodó differenciált tanulásszervezéssel a tehetség kibontakoztatását, a felzárkóztatást, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának fejlesztését; a környezettudatos magatartás kialakítását.

A Nemzeti alaptanterv és a Kerettanterv követelményei alapján összeállított könyvtárhasználati tanterv szerint megtartott könyvtárhasználati órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon alakítja, formálja a korszerű információszerzési készségeket és az információhasználati tudást, segíti, hogy a tanulók az információkat kritikusan és alkotóan tudják felhasználni.

A nevelőtestülettel együttműködve segíti a könyvtárhasználatra épülő tanórák megtartását, támogatja a forrásalapú tanulást.

Szakszerűen feltárt és elhelyezett gyűjteményével és szolgáltatásaival segíti az egyéni és a csoportos kutatómunkát, a felkészülést a tanulmányi versenyekre, a szabadidő hasznos eltöltését, hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához.

Az iskolai könyvtár az információs kompetencia fejlesztésének fontos színtere.

Jogszabályok

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Helyzetelemzés

A könyvtár állománya:

Könyvtárunk az 1983-84-es tanévtől kezdve tíz éven át kettős funkciójú könyvtárként szolgált, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi fiókkönyvtáraként a lakosság igényeit is megpróbálta kielégíteni. 1994-ben a Szabó Ervin Könyvtár megszüntette ezt a fiókját, az állomány számottevő része a kerületi könyvtárba került, a másik részét az iskolánknak ajándékozta. Az állomány jelentős hányadát még ma is a Szabó Ervin Könyvtár által 1994-ben iskolánknak ajándékozott könyvek képezik. Ezek többsége 1960-as, 1970-es kiadású, így kötetileg igen megrongálódtak, a sérült kötetek javítása folyamatos. Anyagi fedezet hiányában pótlásuk megoldhatatlan, ezért az állományból nem vonhatók ki.

Napjainkban megváltoztak a könyvtárral szemben támasztott követelmények, lehetőségeinkhez képest megpróbálunk megfelelni a kihívásoknak.

Az állomány számítógépes feldolgozása:

A Szikla integrált könyvtárkezelői rendszer bevezetésével lehetőség nyílt az állomány korszerű feltárására és sok szempontú visszakeresésére. A program kerületünk iskolai könyvtárainak együttműködését is eredményesebbé teszi. Megkönnyíti a könyvtárközi kölcsönzést, a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserét. A dokumentumok feldolgozása folyamatos. Hetezer dokumentum retrospektív feldolgozással gyarapítja az adatbázist.

Könyvtárfejlesztési céljaink:

A pedagógiai munkánk hatékonyságát segítő módszertani és szakmai könyvek, tanulóink életkori sajátosságainak megfelelő ismeretközlő dokumentumok beszerzése.

Az alapvető kézikönyvek példányszámának növelésével a kézikönyvtár állományának fejlesztése.

Nagyon fontos a DVD állomány bővítése ismeretterjesztő filmekkel,

Magyarország, Budapest nevezetességeit bemutató művekkel, és hiányoznak olyan klasszikus alkotásokat bemutató filmek is, amelyek az alpműveltség részét képezik.

A kötelező olvasmányok a törvény által előírt megfelelő példányszámának biztosítása.

Iskolai könyvtárunk könyvtár-pedagógiai céljai és feladatai

Kialakítani a szellemi munka iránti tiszteletet, a nemzeti és az egyetemes kultúra értékeinek megbecsülését.

Megalapozni és fejleszteni azokat a magatartásmódokat és képességeket, amelyek a könyvtár mindennapos használatában elengedhetetlenül szükségesek.

Az önálló gondolkodás, a kreativitás fejlesztése, az önművelés igényének felkeltése és megszilárdítása.

Megalapozni az önműveléshez szükséges attitűdöket, képességeket, tanulási technikákat.

Ismerjék meg a tanulók az alapvető információhordozók fajtáit, információk értékét, felhasználását

Felkészíteni a tanulókat az önálló ismeretszerzésre, megalapozni az információk műveltségét, a pontos és kreatív információhasználatot, a kritikus és hozzáértő információértékelést.

Ismerjék meg a tanulók a megfelelő információszerzési, tárolási, feldolgozási és átadási technikákat, az információkezelés jogi és etikai szabályait, ezek alkalmazásával képesek legyenek önálló szellemi alkotás létrehozására.

A különböző típusú források, eszközök megismertetésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakoroltatásával tudatos és biztos használói magatartás kialakítása.

A könyvtárhasználati tudás eszközjellegű beépítése a mindennapi problémák megoldásához szükséges információkezelésbe az életkori sajátosságoknak megfelelően.

A tanulás, az ismeretszerzés hatékony munkaformáinak megfelelő információs bázis, eszköz, módszer és motiváló környezet biztosítása.

Az olvasáskultúra fejlesztése.

Tehetséggondozás

Versenyegek:

- Bod Péter könyvtárhasználati verseny
- kerületi könyvtárhasználati csapatverseny
- Első Országos Könyvmolyképző versenye
- iskolai könyvtárhasználati verseny.

A tanórán kívüli foglalkozások: olvasást népszerűsítő rendezvények, az iskolai hagyományok ápolásához kapcsolódó vetélkedők, programok.

Könyvtárhasználati tanterv

A könyvtárhasználati ismeretek négy témaköre:

- általános könyvtárhasználati ismeretek: a könyvtár rendje, használata, a könyvtári rendszer;
- dokumentumismeret, a dokumentumtípusok tartalmi és formai megismerése, az ezzel kapcsolatos technikák elsajátítása;
- a könyvtári tájékoztató eszközök használatának elsajátítása
- a szellemi munka technikája: a különböző forrásokból szerzett információk feldolgozásának, alkalmazásának műveletsora.

Célok

1 – 4. évfolyam

- Alapvető cél, hogy kialakuljon tanulóinkban az olvasás, a könyv és a könyvtár iránti pozitív attitűd.
- Az iskolai könyvtár gyűjteményével és szolgáltatásaival alapozza meg a tanulók könyvtárhasználati ismereteit, önálló információhasználatát.
- Ismerjék meg a tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelő alapvető információhordozók fajtáit és azok használatát.
- A könyvtárhasználatra épülő feladatok által a tanulók önművelési igényének felkeltése.
- Kialakítani és fejleszteni a tanulóknál a könyvtári eszköztárra épülő önálló ismeretszerzés, a forrásalapú tanulás iránti igényt, azokat a magatartásmódokat, tevékenységeket, amelyek a könyvtárhasználaton alapuló önálló ismeretszerzéshez szükségesek.
- Legyenek képesek a tanulók arra, hogy a különböző információforrásokból a megfelelő információkat megtalálják, s alkotó módon felhasználják.

Befogadó tantárgy: magyar nyelv és irodalom			
A tanulási képesség fejlesztése			
<u>1. osztály</u>			
óraszám	Nevelési – fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
1.	A tanulási képesség fejlesztése a tanulók életkori sajátosságának megfelelő élményszerző megismerési feladatokkal. Ismerjék meg a tanulók a könyvtárhasználat szabályait, a könyvtári szolgáltatásokat és igénybevételük módját, a	Könyvtárlátogatás, a könyvtár tereinek megismertetése. Mesekönyvek, képeskönyvek és ismeretközlő könyvek nézegetése, beszélgetés a képekről, élményszerzés. Ismerkedés a	A könyvtár terei. A könyvtári szolgáltatások. A kölcsönzés.

2.	kulturált viselkedés szabályait. A könyvtár rendszeres látogatásával szerezzon tapasztalatot a könyvtár alapvető szolgáltatásairól.	gyermeklexikkonnal, keresés a betűrend alkalmazásával.	A kép és a szöveg összefüggése.
3.	Pozitív attitűd kialakítása a könyvek, a könyvtár iránt. A beiratkozás feltételeinek, a könyvtárban való viselkedés alapszabályainak megismerése.		A lexikon.
<u>2. osztály</u>			
1.	Ismerjék meg a tanulók a könyvtárhasználat, az információszerzés alapjait.	Tájékozódás a könyvtári állomány rendjében: kölcsönözhető és nem kölcsönözhető könyvek.	
2.	Tudjanak eligazodni a könyvek szerkezetében, ismerjék meg a könyvek jellemző adatait (cím, szerző, kiadó, illusztrátor).	A könyv részei: könyvborító, gerinc, címlap adatai, a tartalomjegyzék használata.	
3.		A gyermeklexikon használata: szócikk és címszó. A keresés gyakorlása.	Címszó, szócikk.
4.	Ismerjenek meg egy gyermekfolyóiratot!	Gyermekfolyóirat a könyvtárban.	Folyóirat.
<u>3. osztály</u>			
1.	Képesek legyenek az állományrészek megkülönböztetésére: (szépirodalom - ismeretközlő irodalom - kézikönyvek)	A könyvek csoportosítása tartalmuk szerint: szépirodalmi és ismeretközlő művek, keresés a könyvtár polcain.	Szépirodalom és ismeretközlő irodalom.
2.	Segítséggel tudják használni az életkoruknak megfelelő	A dokumentumokat azonosító adatok keresése,	

3-4.	gyermeklexikonokat és szótárakat.	lejegyzésük módjai. Könyvajánlás. A gyermeklexikonok használata.	Betűrend, hasáb, címszó, szócikk.
<u>4. osztály</u>			
1-2.	Legyenek ismeretei a tanulóknak az alapvető kézikönyvekről és azok használatáról: Értelmező kéziszótár, Szinonima szótár, Móra lexikon.	Keresés a lexikonokban, szótárakban. A szótárhasználat módjának megismerése, gyakorlása.	Címszó, szócikk. Az egynyelvű szótárak. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.
3.	Ismeretközlő könyvekből és folyóiratokból segítséggel tudjanak információkat gyűjteni, jegyzetet készíteni.	A gyermekenciklopédiák.	
4.	Ismerjék meg a szerzői és a cím szerinti betűrendes katalógust, a katalóguscédula adatait.		A katalógus.
A továbbhaladás feltételei: Ismerje és alkalmazza a tanuló a könyvtárhasználat szabályait, kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit. Az értékelés módja: az órai teljesítmény megfigyelése, szóbeli értékelés.			

5-8. évfolyam

Célok

A könyvtári eszköztárra építő önálló ismeretszerzés, a forrás alapú tanulás iránti igény felkeltése, erősítése, a könyvtári eszköztár készségszintű használata.

A könyvtárismeret, a dokumentumismeret és a tájékoztató eszközök informális értékének megismerése által váljanak a tanulók aktív könyvtárhasználókká, igényes olvasókká, képesek legyenek az információk kritikus és etikus felhasználására. Ismerjék meg az információkezelés jogi és etikai szabályait.

Az információ kereséséhez, megértéséhez, feldolgozásához és alkotó alkalmazásához szükséges ismeretek, készségek, a hatékony, önálló tanulást segítő képességek, készségek fejlesztése, hogy képesek legyenek önálló tájékozódásra, véleményalkotásra, az életen át tartó tanulásra.

Ismeretszerző és –feldolgozó tevékenységük során ismerjék meg és alkalmazzák az információkeresés lépéseit: a téma, a feladat értelmezése – megoldási terv készítése – a források kiválasztása – anyaggyűjtés – jegyzetelés - értékelés – szelektálás – rendszerezés – formába öntés – alkotás lépéseit, fejlődjön szövegértésük.

A tanulók minden tantárggyal kapcsolatban ismerjék meg a különböző források felhasználási lehetőségeit, a dokumentumok használati értékét.

A szövegfeldolgozó műveletek gyakorlásával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

<u>5. osztály</u>			
Befogadó tantárgy: informatika Tematikai egység: könyvtári informatika			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
2	A tanulók önállóan tájékozódjanak az iskola könyvtárában, a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretközlő művekben. A szerzett információkat megadott szempontok szerint tudják felhasználni, a forrásokat azonosítani tanári segítséggel.	Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. A dokumentumok megkeresése a raktári jelzet segítségével. A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (katalóguscédula) adatainak értelmezése. Információkeresés - keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	Könyvtári ábécé. Raktári jelzet. Lexikon, enciklopédia, szótárak, élőfej, mutatók. A szerzői és a cím szerinti katalógus. A hivatkozás.
A fejlesztés várt eredménye: a tanulók a tantárgyi feladataikhoz képesek legyenek az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és segítséggel további releváns forrásokat keresni.			
Befogadó tantárgy: magyar nyelv és irodalom Tematikai egység: A régió, a lakóhely kultúrája, irodalmi emlékei, kulturális, irodalmi népi hagyományai. Az iskola névadója.			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
4	A források megismertetésével és az azokkal végzett tevékenységek által az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek, tanulási technikák megalapozása. A hagyományaink, az értékeink megismertetése. A kerület múltja iránti	Információkeresés. Önálló és csoportos tematikus gyűjtőmunka. Információk, adatok keresése irányítással. Szövegértelmezés, ok – okozati összefüggések felismerése.	A dokumentumok bibliográfiai azonosító adatai.

	érdeklődés felkeltése, az érzelmi-értelmi kötődés erősítése.		
A továbbhaladás feltételei: a tanulók ismerjék és tudják alkalmazni a legalapvetőbb anyaggyűjtési módokat. Önállóan alkalmazzák az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereit.			
<u>6. osztály</u>			
Befogadó tantárgy: informatika Tematikai egység: könyvtári informatika			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
4-6	A hagyományos és az új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata. Forráskiválasztás: a problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértetése.	Dokumentumtípusok, kézikönyvek: atlaszok, lexikonok használata. A hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. Információgyűjtést igénylő feladatok. Információk gyűjtése adott témához segítséggel. Bibliográfiai hivatkozás.	Kézikönyvtár, hagyományos dokumentumok: az általános és a szaklexikon, enciklopédia, szótár, atlasz, időszaki kiadványok. A nem nyomtatott dokumentumok: CD, DVD, elektronikus tájékoztató eszközök. Honlap. A hivatkozás.
A továbbhaladás feltételei: a tanulók ismerjék az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; szerezzenek gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében.			
Befogadó tantárgy: magyar nyelv és irodalom Tematikai egység: Arany János: Toldi			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
2	Ismerjék és tudják alkalmazni a legalapvetőbb anyaggyűjtési és vázlatkészítési módokat. Ismerjék meg az információkeresés lépéseit: a téma, a feladat értelmezése –	Az információkeresés és – felhasználás folyamatának gyakorlása. Önálló feladatvégzés az életkoruknak megfelelő kézikönyvekkel,	Egynyelvű szótárak:

	megoldási terv készítése – a források kiválasztása – anyaggyűjtés - jegyzetelés értékelés – szelektálás – rendszerezés – formába öntés – alkotás.	ismeretközlő dokumentumokkal.	Értelmező kéziszótár, Szinonima szótár.
A továbbhaladás feltételei: ismerjék a tanulók a kézikönyvek információs értékét, tudják önállóan használni a megfelelő segédkönyveket.			
<u>7. osztály</u>			
Befogadó tantárgy: informatika Tematikai egység: könyvtári informatika			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
2	<p>A raktári rend alapján tudjanak önállóan keresni dokumentumokat.</p> <p>Ismerjék az önálló műre való hivatkozás módját.</p> <p>A könyvtártípusok jellemzőinek megismerése, összehasonlítása.</p> <p>Ismerjék a kézikönyvtár összetételét és tájékozódásban betöltött szerepét. Tudják felhasználni a könyvtári szolgáltatásokat a tanulásban és a tájékozódásban. Ismerjék a történelem, a földrajz, a természettudomány forrásait.</p> <p>A kutatómunka lépéseinek tudatosítása.</p>	<p>Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása feladataik egyéni és csoportos megoldása során.</p> <p>Hatékony, céltudatos információkeresés. Irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A kutatót témához kulcsszavak, tárgyszavak gyűjtése. Az elektronikus könyvtári katalógus irányított használata. Összetett keresőkérdés megfogalmazása.</p> <p>A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek</p>	<p>A raktári rend. A raktári jelzet. A szépirodalmi és az ismeretközlő művek raktári jelzete. A Cutter-szám Az ETO főosztályai.</p> <p>Könyvtártípusok: nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, funkcionális terek. Linkgyűjtemény, Szakkatalógus, tárgyszókönyvtár, tárgyszó. Információs érték. Adattárak, atlaszok, kronológiák. Adatbázisok. Keresőkérdés.</p>

		irányított alkalmazása.	
A továbbhaladás feltételei: a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képesek legyenek a tanulók önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataikhoz.			
Befogadó tantárgy: magyar nyelv és irodalom Tematikai egység: A romantika			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
4	A felhasznált források – művészettörténeti lexikon, enciklopédia, albumok, antológiák – azonosítása a dokumentumok főbb adatainak megnevezésével.	Többféle módszerrel gyűjtött információk alkotó felhasználása kooperatív munkaformával. Tematikus gyűjtőmunka.	A szellemi munka technikája. A hivatkozás, bibliográfiai adatok. Bibliográfia
A továbbhaladás feltételei: a tanulók képesek beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni, tartani különböző írott és elektronikus forrásokból gyűjtött információk alkotó felhasználásával. Önállóan használják a helyesírási segédkönyveket.			
<u>8. osztály</u>			
Befogadó tantárgy: informatika Tematikai egység: könyvtári informatika			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
4	Nyomtatott és elektronikus források, közhasznú információforrások és az ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Adatbázisok használata. Az információforrások etikus felhasználásának megismerése, az információkezelés jogi és etikai szabályai. Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információ kritikus	Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka, szótárak, lexikonok, helyesírási kézikönyvek, egynyelvű szótárak használata. A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás Bibliográfia, forrásjegyzék önálló összeállítása. Idézés jelölése. A különböző	Elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog. Információs érték. Irodalomjegyzék.

	befogadásának megalapozása.	információforrások önálló, alkotó és etikus felhasználása egyéni és kooperatív munkában.	
A továbbhaladás feltételei: egy-egy témában képesek az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani, a választott forrásokat képesek alkotóan és etikusán felhasználni a feladatmegoldásban.			
Befogadó tantárgy: magyar nyelv és irodalom Tematikai egység: Stílusirányzatok a 20. század elején			
óraszám	Nevelési - fejlesztési cél	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaformák, tevékenységek	Fogalmak
3	A jegyzetelés különböző technikáinak alkalmazása.	Az információk értelmezése, rögzítése, feldolgozása által önálló beszámoló készítése.	impresszionizmus szimbolizmus szecesszió
A továbbhaladás feltételei: képesek legyenek az információk alkalmazására különböző kontextusban. Ismerjék és használják a könyvtári tájékoztatás direkt és indirekt eszközeit.			

Értékelés

A tanulók értékelésének szempontjai:

- aktivitása a feladatvégzés során
- egyéni munkái.

Az értékelés szóban történik, a könyvtáros-tanár nem ad éremjegyet.